

การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์  
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning Activities by Using the Yonisomanasikarn  
Approach with Electronic Book in the Learning Strand of Social Studies,  
Religion and Culture of Matthayomsueksa 2

ศศิวิมล อินทปัตถา<sup>1</sup> และ เดชา จันทักต<sup>2</sup>

Sasiwimon Inthapattha<sup>1</sup>, and Dacha Jantakat<sup>2</sup>

**บทคัดย่อ**

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 80 (3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (4) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร เขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลาก ทำสลากขึ้นมาทั้งหมด 6 ห้องเรียน เริ่มตั้งแต่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/6 และได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 เป็นกลุ่มทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ (1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ

<sup>1</sup> นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<sup>2</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<sup>1</sup> M.Ed. student in Educational Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

<sup>2</sup> Asst. Prof., Department of Educational Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.61 (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.21 - 0.88 ค่าความเชื่อมั่น ( $r_{cc}$ ) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 (3) แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.26 - 0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.25 - 0.73 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐานด้วย Wilcoxon Signed Ranks Test

#### ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.93/80.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5755 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.5755 คิดเป็นร้อยละ 57.55
3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**คำสำคัญ** การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การคิดวิเคราะห์

#### Abstract

The purposes of this study were: (1) to develop the plans for organizing learning activities using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book which contributes to analytical thinking ability in the learning strand of social studies, religion and culture of Matthayomsueksa 2, with a required efficiency of 80/80; (2) to find the effectiveness index of the plans for organizing learning activities using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book in the learning strand of social studies, religion and culture of Matthayomsueksa 2; (3) to compare the learning achievements between before and after the study of students by using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book in

the learning strand of social studies, religion and culture of Matthayomsueksa 2; (4) to compare analytical thinking ability between before and after the study of the students using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book. The sample used in this study consisted of one group of 35 Matthayomsueksa 2 students attending Yangtaladwittayakarn School, Yangtalad District, Kalasin Educational Area 2 in the first semester of the academic year 2017, selected through cluster random sampling technique from 6 groups, beginning from Matthayomsueksa 2/1 to Matthayomsueksa 2/6. The one assigned to the experimental group was Matthayomsueksa 2/2. The instruments used in the study were: (1) 8 plans for organizing learning activities using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book; the allotted time was 2 hours for each plan. The result of evaluation by experts revealed the average score of 4.61; (2) a 40-item achievement test with the discrimination (B) ranging from 0.21 to 0.88 and the reliability ( $r_{cc}$ ) of 0.89; (3) a 4-choice, 20-item test of analytical thinking with the difficulty (p) ranging from 0.26 to 0.67, discrimination (r) ranging from 0.25 to 0.73 and the total reliability (KR-20) of 0.87 The statistics used for analyzing the data were the mean, percentage, and standard deviation; and Wilcoxon Signed Ranks Test was employed in hypotheses testing.

The results of the study were as follows:

1. The plans for organizing learning activities using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book in the learning strand of social studies, religion and culture of Matthayomsueksa 2 had the efficiency of 85.93/80.29, which met the preset criterion.

2. The effectiveness index of the plans for organizing learning activities using the Yonisomanasikarn Approach with the electronic book in the learning strand of social studies, religion and culture of Matthayomsueksa 2 was 0.5755, showing that the students made a 25-percent progress in their learning.

3. The learning achievement score after learning of the students who learned with the activities of Yonisomanasikarn Approach with the electronic book was higher than before learning, with statistical significance at the .05 level.

4. The analytical thinking ability after learning of the students who learned with the activities of Yonisomanasikarn Approach with the electronic book was higher than before learning, with statistical significance at the .05 level.

**Keywords:** Development of organizing learning activities using Yonisomanasikarn Approach,  
Electronic book

## บทนำ

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลายการปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคมมีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้าน คือ ด้านความรู้ จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด การคิดวิเคราะห์ และหลักการสำคัญๆ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางสังคมศาสตร์ ด้านทักษะและกระบวนการ ผู้เรียนจะได้พัฒนากระบวนการต่าง ๆ จนเกิดทักษะและกระบวนการทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการกลุ่ม ด้านเจตคติ และค่านิยมจะช่วยพัฒนาเจตคติ ความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน เห็นคุณค่าแห่งการทำงาน รู้จักวิเคราะห์ทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิ์ของผู้อื่น เสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองของศาสนาและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้านการจัดการและปฏิบัติ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม นำความรู้ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติได้รับการอบรมบ่มนิสัย ความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้ มีคุณธรรม ให้มีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2556 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยระดับโรงเรียนเท่ากับ 38.24 (กลุ่มวิชาการ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร, 2556) จากการสอบ 8 กลุ่มวิชา วิชาสังคมศึกษาติด 1 ใน 3 วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับท้าย ดังนั้นจึงควรปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเนื่องด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนามักจัดตามเนื้อหาที่กล่าวไว้ในตำรามุ่งการท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ และปฏิบัติ ขาดสิ่งเร้าหรือสิ่งจูงใจในการเรียน ไม่มีสื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัยหาสื่อที่นำมาประกอบการเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาได้ยาก ส่วนมากมีแต่บทเรียนที่ขาดภาพประกอบทำให้นักเรียน

เป้าหมายในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ในการจัดการเรียนรู้นั้นครูผู้สอนต้องเป็นครูยุคใหม่ ต้องเลือกสรร และใช้รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อนำมาใช้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้อย่าง กว้างขวางและทันสมัย รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหาและมีทักษะในเชิงปฏิบัติ มีการสร้าง แรงจูงใจ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และกระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันในเชิงสร้างสรรค์ การนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ หนังสือเรียน E-book มาใช้ประกอบกับการจัดการ เรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเข้าใจ มองเห็นภาพชัดเจนเป็นรูปธรรมและได้เรียนรู้ด้วยความ หมายมากขึ้น

ดังนั้นทักษะในการคิดวิเคราะห์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพัฒนา เพื่อให้การเรียนการสอนและการเลือกใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูจะต้องจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (สมน อมรวิวัฒน์, 2530) การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น คือ การพัฒนาผู้เรียนให้ สามารถนำความรู้ความจำ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่สะสมไว้ออกมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้เพื่อการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ เพิ่ม ประสิทธิภาพการเรียนรู้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ถือว่ามีความสำคัญในการดำเนินชีวิตที่จะส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเหตุผล มีทัศนคติที่ดี มีความรู้พร้อมสามารถนำคุณธรรมจริยธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเกิดประโยชน์ ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู สามารถนำไปพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

## วิธีดำเนินการวิจัย

### 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 210 คน จำนวน 6 ห้อง

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องม.2/2 โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากเพื่อเลือกกลุ่มทดลอง ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด ดังนี้

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง พุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4.61

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง พุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (B) ตั้งแต่ 0.21 - 0.88 ค่าความเชื่อมั่น ( $r_{cc}$ ) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

2.3 แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยาก (p) ตั้งแต่ 0.26 - 0.67 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.25 - 0.73 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.87

### 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ลงมือปฏิบัติการทดลองสอนด้วยตนเอง ดังมีรายละเอียดตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร

3.2 แจ้งจุดประสงค์ที่จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิจัย ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.3 ชี้แจงจุดประสงค์ในการทดลอง และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งบอกวิธีในการวัดและประเมินผลให้นักเรียนได้ทราบ

3.4 ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่สร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 แผน และทำการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ที่สร้างขึ้น

3.5 ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ หลังจากเสร็จสิ้นการเรียนจาก 8 แผน

3.6 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองวิจัยจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

#### 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการหาร้อยละของคะแนนเฉลี่ยตามวิธีการ E1/E2

4.2 การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวิธีการของ EI

4.3 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test

#### ผลการวิจัย

**ตอนที่ 1** การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และเหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หาประสิทธิภาพด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากคะแนนการประเมินพฤติกรรมการเรียนรายบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และคะแนนแบบทดสอบย่อยท้ายแผน ในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

**ตาราง 1** ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
การสังเกตประเมินพฤติกรรมการเรียนรายบุคคล	240	206.23	4.02	85.93
การประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และ การทดสอบย่อยท้ายแผน ( $E_1$ )				
คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของ นักเรียนทุกคน ( $E_2$ )	40	32.11	1.89	80.29
<b>ประสิทธิภาพ <math>E_1/E_2 = 85.93/80.29</math></b>				

จากตาราง 1 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.93/80.29

**ตอนที่ 2** การวิเคราะห์หาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้นำคะแนนผลการทดสอบทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มาวิเคราะห์ได้ค่าดัชนีประสิทธิผล ปรากฏผลดังนี้

**ตาราง 2** ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

N	คะแนนเต็ม	ทดสอบหลังเรียน		ทดสอบก่อนเรียน		E.I.
		คะแนนที่ได้	ร้อยละ	คะแนนที่ได้	ร้อยละ	
35	1400	1124	80.29	750	53.57	0.5755

จากตาราง 2 พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5755 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ 0.5755 คิดเป็นร้อยละ 57.55

ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบการแจกแจงแบบปกติของตัวแปรตามการคิดวิเคราะห์ ก่อนจะใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 3 Tests of Normality โดยใช้ Kolmogorov-Smirnov

ข้อความ	Kolmogorov-Smirnov(a)			Shapiro-Wilk		
	Statistic	Df	P-value	Statistic	df	P-value
Pre - Achievement	.164	35	.018	.932	35	.033
Post - Achievement	.183	35	.005	.893	35	.003
Pre - Thinking	.191	35	.002	.929	35	.027
Post - Thinking	.222	35	.000	.806	35	.000

จากตาราง 3 ผลการตรวจสอบพบว่า ตัวแปรตามก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ (ค่า P-value < 0.05) ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้สถิติทดสอบไม่อิงพารามิเตอร์คือ Wilcoxon Signed Ranks Test

**ตอนที่ 3** การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test ผลปรากฏดังนี้

ตาราง 4 การเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ข้อความ		N	Mean Rank	Sum of Ranks	ค่า Z	P-value
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	Negative Ranks	0 <sup>a</sup>	.00	.00	-5.189(a)	.000
	Positive Ranks	35 <sup>b</sup>	18.00	630.00		
	Ties	0 <sup>c</sup>				
	Total	35				

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่า P-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**ตอนที่ 4** การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน  
ของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียน  
โดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test ผลปรากฏดังนี้

**ตาราง 5** ผลการเปรียบเทียบความสามารถการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Wilcoxon  
Signed Ranks Test

ข้อความ		N	Mean Rank	Sum of Ranks	ค่า Z	P-value
ความสามารถการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน	Negative Ranks	0 <sup>a</sup>	.00	.00	-5.250 <sup>a</sup>	.000
	Positive Ranks	35 <sup>b</sup>	18.00	630.00		
	Ties	0 <sup>c</sup>				
	Total	35				

\*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ค่า P-value น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ดังนั้นนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

### อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.93/80.29 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 หมายความว่า นักเรียนได้คะแนนจากการประเมินพฤติกรรมการเรียน การประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน และคะแนนทดสอบย่อยท้ายแผนทั้ง 8 แผน คิดเป็นร้อยละ 85.93 และ คะแนนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.29 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐมณฑน์ ณัฐปัญญามาต (2553: 120) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โยนิโสมนสิการ กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.97/81.93 และ 82.49/80.36 ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระบุญเลิศ นิมสุวรรณ์ (2554 : 110) พบว่า แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบ

โยนิโสมนสิการ เรื่อง ศาสนพิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.73/82.87 ทั้งนี้อาจเป็นผล  
เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบและวิธีที่  
เหมาะสม คือ ได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีการวิเคราะห์หลักสูตร  
และเนื้อหา ศึกษาแนวทางการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การศึกษา  
หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่อง จุดประสงค์  
การเรียนรู้ และ เวลาเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระการเรียนรู้ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม  
ลงมือสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ดูเนื้อหาความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน  
และมีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตามที่ได้ศึกษาแล้วนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น  
เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ทั้งในด้านแผน  
การจัดการเรียนโดยรวม เนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการประเมินผล ซึ่งผลจาก  
การประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.61 แสดงว่า แผน  
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก แล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่  
จะนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสือ  
อิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม  
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเท่ากับ 0.5755 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเท่ากับ  
0.5755 คิดเป็นร้อยละ 57.55 สอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐธมน ญัตติปัญญามาศ (2553: 120) พบว่า  
ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โยนิโสมนสิการ เรื่องหน้าที่ชาวพุทธ มีค่าเท่ากับ  
0.5958 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 59.58 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพระบุญเลิศ  
นันทสุวรรณ (2554 : 110) พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ  
เรื่อง ศาสนพิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7084 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้า  
ทางการเรียนร้อยละ 70.84 ซึ่งเป็นผลมาจากผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน  
พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การวิเคราะห์หลักสูตร การจัดทำ  
สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นการจัดทำคำอธิบายมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ชั้น  
มัธยมศึกษาปีที่ 2 และการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร เกี่ยวกับการวิเคราะห์  
ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่อง จุดประสงค์การเรียนรู้ และ เวลาเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศึกษา  
วิธีการเขียนข้อสอบแบบเลือกตอบ โดยการวิเคราะห์หลักสูตร ศึกษาจากหนังสือคู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้  
วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ แต่ละเนื้อหา เน้นกระบวนการคิดแบบโยนิโสมนสิการที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิด  
การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการจัดการ  
เรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ คิดแยกย่อย ละเอียดลึกซึ้ง นำไปสู่ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่คิด  
หรือสิ่งที่เรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการใช้เหตุผลและผล ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีเหตุผล  
มีทัศนคติที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์จึงทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยจากการทดลองการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน พบว่า ได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 21.43 คะแนน และได้คะแนนค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 32.11 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระวิญญู เกถาวงษ์ (2553 : 121) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการและแบบคู่มือครูมีการคิดวิเคราะห์ ความมีวินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการมีการคิดวิเคราะห์มีวินัยในตนเอง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ด้วยระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระบบ การจัดการเรียนการสอนแบบโยนิโสมนสิการต้องการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก การสังเกต รู้จักการตั้งคำถาม รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อตอบคำถามที่ตนเองอยากรู้ รู้จักสรุปการนำเสนอความสำคัญให้ครบทุกด้าน ทั้งความเหมือนและความแตกต่าง และวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย การคิดพิจารณาไตร่ตรองถึงต้นเหตุ อย่างเป็นเหตุ เป็นผลโดยกฎวิธี คิดถูกทาง คิดอย่างละเอียด เชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ เข้าด้วยกัน มองเห็น ความจริงและแง่มุม อย่างมีระเบียบระบบ เป็นการฝึกความคิดโดยแยกกาย นำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง สามารถใช้ปัญญา แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การเรียนรู้จึงมีการพัฒนาขึ้น ช่วยส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. เปรียบเทียบความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องพุทธศาสนากับการดำเนินชีวิต กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ จากการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถด้านคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนเท่ากับ 9.57 คะแนน และได้คะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถด้านคิดวิเคราะห์หลังเรียน เท่ากับ 16.89 คะแนน ซึ่งคะแนนค่าเฉลี่ยความสามารถด้านคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสะอาด ภิญโญศรี (2552 : 111) พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ มีความสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยรวมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระวิญญู

เถาถาวร (2553 : 121) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการมีการคิดวิเคราะห์มีวินัยในตนเอง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนปฏิบัติจริง นักเรียนมีความร่วมมือได้เรียนรู้ศึกษาร่วมกัน มีความสามัคคี นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีความกระตือรือร้นสนใจ สนุกสนาน กล้าคิด กล้าทำ กล้าพูด กล้าแสดงออก มีครูผู้เป็นกัลยาณมิตรจึงเป็นผู้สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นกิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน พิจารณาเหตุการณ์ต่างๆอย่างใคร่ครวญด้วยปัญญา มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากที่กล่าวมานั้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษานักเรียน ขึ้นตอน วิเคราะห์ เนื้อหาของแผนการเรียนรู้ประกอบกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้มีความน่าสนใจเหมาะสมกับวัยเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน การจัดเตรียมสถานที่ มีสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสม การสร้างบรรยากาศที่ดีพร้อม มีครูคอยแนะนำเป็นกัลยาณมิตรที่ดี พร้อมทั้งจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมพร้อมให้นักเรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

1.2 ครูมีความเข้าใจและต้องศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการมอบหมายงาน

1.3 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมก่อนสอนทุกครั้ง เช่น ใบงาน ใบความรู้ แบบบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบบโยนิโสมนสิการ ควรมีเวลาให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเพียงพอ แบ่งเวลากำหนดตามความเหมาะสม ทั้งขั้นการกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การศึกษาและการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และการรายงาน เพื่อให้ นักเรียนได้คิดเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ นักเรียนมีเวลาในการฝึกคิดในแต่ละวิธีมากเพียงพอ ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดได้หลากหลาย คิดได้อย่างมีระเบียบและพัฒนาความสามารถของตน

1.4 สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อ เช่น หนังสือเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ภาพนิ่ง ดูสื่อวีซีดี การ์ตูน ละครเรื่องสั้น ภาพข่าวจากหนังสือพิมพ์ ตามความเหมาะสมและสัมพันธ์กับเรื่องนั้นๆ ที่จะสอน เพื่อแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นและดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมากขึ้น และเป็นการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายมากขึ้น

1.5 โรงเรียนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรเผยแพร่และส่งเสริมให้ครูนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่นๆ ในแต่ละระดับชั้นเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

## 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้ เช่น วิชาภาษาไทย ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือระดับชั้นอื่นๆ สามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

2.2 สามารถศึกษาเปรียบเทียบการใช้แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการ หรือการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กับวิธีสอนอื่น ๆ ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่นๆ เช่น การจัดการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 4MATร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการสอนให้คิดมีวิจารณญาณร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ว่าจะส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ ความมีเหตุผลเชิงจริยธรรม และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

2.3 สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโยนิโสมนสิการร่วมกับการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์หรือร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *การจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กลุ่มวิชาการ โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร. (2556). *สรุปผลการวิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน O-NET ปีการศึกษา 2556*. กาฬสินธุ์.
- ณัฐมณีนันท์ ณัฐปัญญามาศ. (2553). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และการยอมรับนับถือตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้โยนิโสมนสิการ กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระบุญเลิศ นิมสุวรรณ์. (2554). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ เรื่อง ศาสนพิธี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พระวิญญู เกาถางษ์. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิเคราะห์ และความมีวินัยในตนเอง ระหว่างการสอนแบบโยนิโสมนสิการกับการสอนแบบคู่มือครูวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สะอาด ภิญโญศรี. (2552). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการสอนแบบโยนิโสมนสิการ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุมน อมรวิวัฒน์. (2530). การสอนโดยสร้างคร่ำคร่าและโยนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.